

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Metodický postup pro vznik společenství obcí

Ministerstvo vnitra

Odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy

leden 2024

Metodický postup pro vznik společenství obcí

Podle právního stavu ke dni: 1. 1. 2024

Vydává: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy, nám. Hrdinů 3, 140 21 Praha 4

Autoři: Ministerstvo vnitra, odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy
Ing. Marek Jetmar, Ph.D. a Mgr. Martin Pikous

Schválil: Ing. Mgr. David Sláma, ředitel odboru strategického rozvoje a koordinace veřejné správy

Obsah metodického materiálu byl konzultován: Ministerstvo vnitra – odbor veřejné správy dozoru a kontroly, zástupci svazků obcí

Počet stran: 13

Místo a rok vydání: Praha, 2024

Obsah

Východiska.....	4
1. Kritéria pro vznik společenství.....	4
1. Minimální počet členských obcí.....	4
2. Správní obvod ORP.....	4
3. Exkluzivita členství ve společenství obcí.....	5
4. Limitovaný počet společenství ve správním obvodu ORP.....	5
2. Formální specifika společenství	5
Název.....	5
Předmět činnosti.....	5
Orgány společenství	6
3. Vznik společenství obcí.....	8
A. Transformace stávajícího dobrovolného svazku obcí na společenství obcí	8
B. Vznik společenství obcí jako nového subjektu.....	9
4. Zápis společenství do rejstříku	10
Navrhovatel	10
Lhůta pro podání návrhu	10
Obsah a forma žádosti	10
Přílohy k návrhu	11
Rozhodnutí o zápisu	12
5. Zrušení postavení společenství obcí.....	12
Přílohy	13
1. Vzor žádosti o zápis vzniku společenství obcí do rejstříku svazků obcí (prvozápis společenství obcí).....	13
2. Vzor žádosti o přiznání postavení společenství obcí (transformace existujícího DSO na společenství obcí).....	13
3. Vzor stanov společenství obcí.....	13

Východiska

Novela zákona o obcích zavádí do českého právního řádu nový institut společenství obcí jako institucionalizované formy meziobecní spolupráce. Jedná se o zvláštní formu svazku obcí, která se od obecné úpravy liší dalšími specifickými kompetencemi, jednoznačným územním vymezením [správní obvod obce s rozšířenou působností (ORP)], zákonem daným minimálním zastoupením obcí a podrobnější úpravou orgánů. Obec může být členem pouze jednoho společenství obcí. Postavení společenství obcí může na základě rozhodnutí krajského úřadu, resp. jím zapsané změny zápisu v rejstříku svazků obcí, nabýt svazek obcí splňující zákonná kritéria. Společenství může taktéž vzniknout jako úplně nový svazek prvozápísem (tj. postavení společenství nabývá svazek obcí současně se svým vznikem). Zákon klade na svazky s postavením společenství obcí také další požadavky, specificky je upraven např. název, předmět činnosti a povinné orgány společenství. Vedle zákonného minima je nicméně úprava vnitřní struktury společenství nadále výrazně dispozitivní. Stěžejním dokumentem jsou stanovy společenství.

Tento metodický pokyn slouží především svazkům uvažujícím o transformaci a nově vznikajícím společenstvím obcí. Naleznete zde především praktické informace ke změně stanov a podání žádosti na zápis v rejstříku svazků.

1. Kritéria pro vznik společenství

Zákon klade oproti “běžným” svazkům obcí na společenství několik kritérií:

1. Minimální počet členských obcí

Členy je alespoň 15 obcí, nebo obce, které se chtějí sdružit, představují alespoň tři pětiny všech obcí správního obvodu obce s rozšířenou působností, jestliže do tohoto správního obvodu náleží méně než 25 obcí.

Jedná se o podmínky alternativní. Tedy svazek podmínky splňuje vždy, pokud sdružuje alespoň 15 obcí (včetně) v rámci jednoho správního obvodu ORP. V případě správních obvodů ORP s malým počtem obcí (do 25 obcí) může společenství tvořit i méně než 15 obcí, půjde-li alespoň o 3/5 všech obcí z ORP. V případě dělení se zbytkem se výsledné číslo zaokrouhlí vždy nahoru.

Příklad: Správní obvod ORP Týn nad Vltavou tvoří 14 obcí, společenství obcí tak bude tvořit minimálně 9 obcí.

2. Správní obvod ORP

Členy společenství obcí mohou být pouze obce nacházející se ve stejném správním obvodu obce s rozšířenou působností.

Tato podmínka může být v praxi největší bariérou pro transformaci stávajících DSO. V praxi povede k úpravě členské základny svazku, a to na základě dohody, nebo vyloučení obce na základě rozhodnutí příslušného orgánu svazku, umožňují-li to stanovy. V případě většího podílu obcí v různých správních obvodech ORP lze očekávat spíše založení nového subjektu. V případě odůvodněné potřeby, širší dohody v území a naplnění některých dalších kritérií (zejména územní soudržnost) lze požádat MV o úpravu hranic správního obvodu ORP.

3. Exkluzivita členství ve společenství obcí

Obec může být členem pouze jednoho společenství obcí. Obec však může být nadále členem více “běžných” dobrovolných svazků obcí.

4. Limitovaný počet společenství ve správním obvodu ORP

Ve správním obvodu ORP může vzniknout jen omezený počet společenství v závislosti na velikosti správního obvodu (celkovém počtu obcí). Rozhodným je počet obcí ve správním obvodu ORP ke dni podání návrhu. Počet obcí ve správním obvodu je údaj krajskému úřadu známý, ze strany navrhovatele jej není nutné dokládat.

Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, v němž se nachází

- a) nejvýše 40 obcí, může vzniknout 1 společenství obcí,
- b) 41 až 60 obcí, mohou vzniknout nejvýše 2 společenství obcí,
- c) 61 až 80 obcí, mohou vzniknout nejvýše 3 společenství obcí a
- d) více než 80 obcí, mohou vzniknout nejvýše 4 společenství obcí.

Existenci, resp. počet společenství obcí ve správním obvodu ORP lze ověřit z rejstříku svazků obcí vedeného krajskými úřady. Případně lze krajský úřad požádat o informaci, zda pro daný správní obvod již neprobíhá řízení o zápisu.

2. Formální specifika společenství

Název

Podstatným formálním kritériem pro vznik společenství je název, resp. změna názvu. Název společenství obcí odráží identitu členských obcí a jejich občanů s územím, které společenství reprezentuje. Oproti volné úpravě pojmenování svazků obcí zákon stanovuje konkrétní požadavek, aby název společenství obsahoval buď sousloví “společenství obcí” nebo dodatek ve formě zkratky “s.o.”. V případě transformace existujícího svazku je nutné změnu názvu zanést do stanov a následně v žádosti o změnu zápisu v rejstříku, resp. v žádosti o přiznání postavení společenství obcí.

Předmět činnosti

Předpokládá se také, že změna stanov bude rozšiřovat předmět činnosti společenství oproti dosavadnímu svazku, přinejmenším o obecné kategorie *koordinace veřejných služeb a strategický rozvoj území* (viz § 53a), případně *zajišťování správních činností* v souladu s § 53e zákona prostřednictvím tzv. sdíleného úředníka. Rozšíření předmětu činnosti o tyto činnosti však není nutnou podmínkou pro zápis společenství.

Zapsaný předmět činnosti nezavazuje společenství k jeho reálnému výkonu. Např. zřízení pozice sdíleného úředníka je fakultativní a lze k němu přistoupit až později v průběhu činnosti společenství.

§ 53a

(1) Předmětem činnosti společenství obcí je vedle **činností svazku obcí podle § 50 odst. 1** zajišťování **koordinace veřejných služeb** na území členských obcí a **strategického rozvoje** tohoto území. Za tímto účelem společenství obcí zpracovává strategii rozvoje společenství obcí. Strategii rozvoje společenství obcí schvaluje shromáždění starostů třípětinovou většinou všech svých členů.

(2) Předmětem činnosti společenství obcí může být i **zajišťování činností podle § 53e**.

(3) Stanoví-li tak zvláštní zákon, může společenství obcí vykonávat i další činnosti.

Společenství obcí může vedle své hlavní činnosti vyvíjet též podnikatelskou činnost spočívající v podnikání nebo jiné výdělečné činnosti; to však pouze za podmínky, že jejím účelem je podpora hlavní činnosti společenství obcí nebo hospodárné využívání majetku společenství obcí. V tomto ohledu lze uvést, že zákon novelizující trojici zákonů o územních samosprávných celcích (zákon č. 418/2023 Sb.) obsahuje i změnu zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (zákon č. 250/2000 Sb.) v tom smyslu, že výslovně zakotvuje, že svazek obcí (a tedy i společenství obcí) může a) zřizovat vlastní organizační složky jako svá zařízení bez právní subjektivity, b) zřizovat příspěvkové organizace jako právnické osoby, které zpravidla ve své činnosti nevytváří zisk, c) zakládat obchodní společnosti, a to společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti, d) zřizovat školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu.

Orgány společenství

Oproti relativně volné vnitřní struktuře běžných svazků obcí zákon velmi konkrétně v § 53d definuje jak *shromáždění starostů* jako nejvyšší orgán společenství, tak i *předsedu* společenství jako statutární orgán, tedy ve smyslu § 49 odst. 4 orgán, kterým svazek obcí jedná. Do rejstříku bude v případě společenství obcí uveden jako orgán oprávněný jednat jménem společenství navenek vždy *předseda a místopředsedové*.

§ 53d

(1) Nejvyšším orgánem společenství obcí je **shromáždění starostů** složené ze starostů členských obcí; starostu obce zastupuje místostarosta obce, případně starostou určený zástupce z řad členů zastupitelstva obce. Shromáždění starostů rozhoduje o všech záležitostech společenství obcí, pokud stanovy nesvěřují rozhodování jinému orgánu společenství obcí. Shromáždění starostů je vyhrazeno

- a) schvalovat strategii rozvoje společenství obcí,
- b) schvalovat rozpočet společenství obcí, střednědobý výhled rozpočtu společenství obcí, závěrečný účet společenství obcí a účetní závěrku společenství obcí sestavenou k rozvahovému dni,
- c) zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy společenství obcí,
- d) rozhodovat o přistoupení další obce do společenství obcí,
- e) rozhodovat o vyloučení obce ze společenství obcí,
- f) rozhodovat o zrušení a zániku společenství obcí,
- g) rozhodovat v záležitostech stanovených zvláštním právním předpisem.

§ 53d

(2) V čele shromáždění starostů stojí **předseda**, který je statutárním orgánem společenství obcí. Předsedu zastupuje **místopředseda, případně více místopředsedů**. Předseda a místopředseda jsou voleni shromážděním starostů z řad jeho členů. Je-li zvoleno více místopředsedů, určí shromáždění starostů, v jakém pořadí zastupují předsedu.

Stanovy mohou ustavit také další orgány společenství. Fakultativně zřizované orgány společenství lze ve stanovách pojmenovat libovolně, nevzbudí-li název orgánu klamný dojem o jeho povaze. Ministerstvo vnitra ve Vzorových stanovách společenství obcí standardizuje Radu coby kolektivní výkonný orgán, kontrolní komisi coby kontrolní orgán a manažera společenství obcí coby administrativní orgán společenství obcí.

Kolektivnímu výkonnému orgánu – **Radě společenství obcí** mohou být stanovami svěřeny činnosti, které nejsou ze zákona vyhrazeny shromáždění starostů.

Doporučeno je zřízení kontrolního orgánu – **Kontrolní komise** pověřeného kontrolou dodržování právních předpisů, stanov a rozhodnutí ostatních orgánů svazku a kontrolou hospodaření. Obecně platí, že funkce kontrolního orgánu je neslučitelná s členstvím v jiném orgánu společenství s výjimkou členství ve shromáždění starostů.

Ve stanovách lze upravit také postavení **Manažera společenství** jako vedoucího zaměstnance společenství, jenž plní úkoly zaměstnavatele, odpovídá za přípravu jednání ostatních orgánů společenství a za další administrativní úkony. Manažer společenství bude většinou vůči společenství zároveň v zaměstnaneckém poměru, je tedy nutné upozornit na to, že trvání zaměstnaneckého poměru je nezávislé na výkonu funkce v orgánu společenství.

Ačkoliv se nejedná o orgán spolku, stanovy by měly taktéž upravit alespoň rámcově podmínky výkonu správních činností zaměstnancem společenství, tedy tzv. **sdíleným úředníkem**. Podle § 53e odst. 1 může členská obec společenství zajišťovat výkon správních činností prostřednictvím zaměstnance společenství obcí, jehož je obec členem, za podmínek upravených stanovami společenství obcí a na základě dohody mezi společenstvím obcí a členskou obcí. Stanovy především vymezi vztah obce a společenství obcí, konkrétní obsah „čerpání služeb“ (výkonu správních činností prostřednictvím „létajícího úředníka“) pak bude zpravidla upraven dohodou mezi obcí a společenstvím obcí“.

Faktické zřízení pozice sdíleného úředníka a sdílený výkon správní činnosti je pouze fakultativní činností společenství, k tomuto kroku lze případně přistoupit později v průběhu činnosti společenství. V případě, že stanovy budou upravovat podmínky činnosti sdíleného úředníka od počátku, předejde společenství nutnosti opakované změny stanov.

V praxi může dojít k souběhu činnosti sdíleného úředníka a manažera společenství. Souběh těchto pozic je možný za podmínky, že nebude mít tato osoba z pozice funkce manažera společenství možnost ovlivňovat pracovněprávní agendu svazku, resp. práva a povinnosti zaměstnavatele ve vztahu ke sdílenému úředníkovi dle § 53e zákona o obcích. Je možné zřídit pozici více sdílených úředníků u téhož společenství obcí.

§ 53e

(1) Výkon správních činností⁵⁹⁾ může obec zajišťovat prostřednictvím zaměstnance společenství obcí, jehož je obec členem, za podmíněk upravených stanovami společenství obcí a na základě dohody mezi společenstvím obcí a členskou obcí.

(2) Výkon správních činností v přenesené působnosti může obec zajišťovat prostřednictvím zaměstnance společenství obcí pouze ve vztahu k přenesené působnosti, kterou podle zákona vykonávají všechny obecní úřady. Prostřednictvím zaměstnance společenství obcí nemůže obec zajišťovat výkon přenesené působnosti podle volebních zákonů.

(3) Zaměstnanec společenství obcí vykonávající správní činnosti podle odstavce 1 má postavení úředníka územního samosprávného celku zařazeného do obecního úřadu. Oprávnění stanovit a ukládat zaměstnanci společenství obcí pracovní úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat jeho práci a dávat mu k tomu účelu závazné pokyny má v rozsahu stanoveném podle odstavce 1 tajemník obecního úřadu; ostatní práva a povinnosti zaměstnavatele vykonává vůči tomuto zaměstnanci společenství obcí. Na zaměstnance a na společenství obcí se při tom vztahují ustanovení zákona o úřednících územních samosprávných celků obdobně.

3. Vznik společenství obcí

Skutečnost, že se jedná o formu svazku, umožňuje obcím, které zamýšlejí zřídit společenství, buď transformovat stávající dobrovolný svazek obcí a zachovat tak právní kontinuitu nebo založit společenství obcí coby zcela nový subjekt. Novela zákona o obcích umožňuje založit společenství obcí přímo, tj. není nezbytný mezistupeň založení (dobrovolného) svazku obcí dle § 49 a násl. zákona o obcích.

A. Transformace stávajícího dobrovolného svazku obcí na společenství obcí

Podmínkou transformace stávajícího svazku obcí je změna stanov svazku. Změna stanov je podmíněna buď souhlasem všech členských obcí (ke změně stanov, jakožto přílohy veřejnoprávní smlouvy o zřízení svazku obcí, je podle § 166 odst. 1 správního řádu zapotřebí písemné dohody všech smluvních stran, tedy všech obcí, které dobrovolný svazek tvoří), nebo obsahují-li stanovy podmínky vlastních změn, pak je v souladu s § 50 odst. 3 zákona o obcích nutný souhlas alespoň $\frac{2}{3}$ členů nejvyššího orgánu svazku sdružujícího všechny členské obce. Titulem ke změně stanov je pak rozhodnutí nejvyššího orgánu svazku, jednotliví zástupci obcí však získávají mandát ke schválení změn na základě usnesení zastupitelstva „své“ obce podle § 84 odst. 2 písm. e) obecního zřízení.

Přijetí předmětného usnesení předchází interní debata mezi členy ohledně účelnosti transformace a kontrola naplnění zákonných podmínek pro transformaci, potažmo posouzení předpokladu, zda bude společenství splňovat tyto předpoklady po celou dobu trvání. Viz kritéria pro vznik společenství obcí v předchozí kapitole.

V případě, že stávající svazek obcí tato kritéria nesplňuje, je potřebné se rozhodnout, zdali členové:

- a) Upraví členskou základnu:
 - i. tj. rozšíří počet členských obcí nad minimální hranici,
 - ii. vyloučí ze svého středu obce, které spadají do jiného správního obvodu ORP, nebo která jsou již členem jiného společenství obcí (případně vyzve takovou obec ke sdělení, zda vystoupí ze současného SO)
 - iii. požádají Ministerstvo vnitra o změnu hranice správního obvodu ORP tak, aby svazek splňoval kritéria zákona.

Změna správní hranice je možná, pokud přispívá k větší soudržnosti území a je zdůvodnitelná objektivními skutečnostmi (spádovost, převládající vyjížďkové proudy, kompaktnost území, správní tradice apod.).

Ministerstvo vnitra provádí změnu správních hranic vždy s účinností k 1. lednu následujícího roku. Změna správní hranice, která by znamenala změnu hranice krajů, je možná pouze zákonem.

- b) Ponechají stávající svazek beze změny a založí společenství obcí jako samostatnou entitu. Tj. jedná se o druhý způsob vzniku společenství obcí coby nového subjektu bez dopadů na existující svazky obcí, jejichž činnosti se obce účastní.

Pokud svazek obcí splňuje formální kritéria daná zákonem, přistoupí k úpravě stanov. Jedná se zejména o změnu postavení nejvyššího orgánu (nově shromáždění starostů) a předsedy, dále o změnu názvu (označení svazku obcí coby společenství obcí v názvu), rozšíření předmětu činnosti atd. Vzorové stanovy společenství obcí připravilo Ministerstvo vnitra.

V případě, že dochází ke změně stanov na základě rozhodnutí nejvyššího orgánu svazku, resp. orgánu sdružujícího všechny členské obce, v souladu s § 50 odst. 3 zákona o obcích, nejsou usnesení zastupitelstev členských obcí povinnou přílohou žádosti. Usnesení orgánu svazku by však v takovém případě mělo obsahovat doložku o tom, že usnesení orgánu svazku dle § 50 odst. 3 zákona o obcích se opírá o rozhodnutí příslušných zastupitelstev (viz § 41 odst. 1 a 2 zákona o obcích). V případě pochybností o postupu při schvalování změny stanov si nicméně krajský úřad může od navrhovatele usnesení členských obcí vyžádat.

B. Vznik společenství obcí jako nového subjektu

V případě, že v území neexistuje vhodný dobrovolný svazek obcí, který by se mohl proměnit na společenství obcí, nebo členové stávajícího svazku nemají zájem na jeho přeměně, přistupují obce k založení společenství obcí coby nového subjektu. Postavení společenství obcí nabude tento subjekt současně se svým vznikem.

Obce, které zamýšlejí vytvořit společenství obcí, vytvoří pro tento účel přípravný výbor. Výstupem jeho činnosti je smlouva o vytvoření společenství obcí spolu s jeho stanovami. Smlouva a stanovy splňují formální kritéria daná zákonem pro společenství obcí (úprava postavení orgánů společenství obcí a jejich působnosti apod.). Ministerstvo vnitra připravilo pro obce vzorové stanovy společenství obcí, které je doporučeno využít.

Součástí této smlouvy nebo stanov je také určení, kdo jsou první členové statutárního orgánu, a určení osoby pověřené k podání žádosti o zápis. Dále se spolu se žádostí o zápis do rejstříku předloží usnesení zastupitelstev členských obcí vyjadřující souhlas s vytvořením společenství

či přistoupení k němu, doklady prokazující splnění podmínek pro přiznání postavení společenství obcí vyplývající ze zákona (seznam členských obcí) a souhlas vlastníka nemovitosti, ve které bude umístěno sídlo společenství.

4. Zápis společenství do rejstříku

Svazek obcí nabývá postavení společenství obcí dnem nabytí právní moci rozhodnutí krajského úřadu o přiznání postavení společenství obcí (§ 53c). Postavení společenství obcí může svazek obcí nabýt také současně se svým vznikem. Údaj o postavení společenství obcí se zapisuje do stávajícího rejstříku dobrovolných svazků obcí vedeného dle § 49 odst. 4 zákona o obcích. Nevzniká tedy nový rejstřík, pouze se zápis rozšiřuje o další údaje.

K podání návrhu lze použít vzor, jenž je přílohou tohoto metodického pokynu.

Navrhovatel

V případě transformace existujícího svazku je navrhovatelem tento svazek, zástupcem navrhovatele bude statutární orgán nebo jiná osoba pověřená dle stanov příslušným orgánem svazku.

V případě prvozápisu společenství (spolu se vznikem svazku) podává návrh osoba uvedená v § 49 odst. 5 větě druhé, tedy osoba zmocněná obcemi, které jsou členy svazku. Toto zmocnění lze uvést ve smlouvě o vytvoření společenství, v zápisu z ustavujícího zasedání shromáždění starostů nebo jiném právním jednání vyjadřujícím vůli členských obcí.

§ 53c

(2) Žádost o přiznání postavení společenství obcí podává svazek obcí nebo osoba uvedená v § 49 odst. 5 větě druhé, pokud má svazek obcí nabýt postavení společenství obcí současně se svým vznikem. K žádosti přiloží

- a) změnu stávajících stanov nebo nové stanovy, v nichž je uvedeno, že svazek obcí je společenstvím obcí, a v nichž jsou upraveny orgány podle § 53d, a
- b) dokumenty prokazující splnění podmínek podle § 53b.

Lhůta pro podání návrhu

Novela zákona upřesňuje lhůtu pro zápis změn do rejstříku svazků. Konkrétně ustanovení § 49 odst. 5 věta poslední: *“Návrh změn údajů zapisovaných do rejstříku svazků obcí podává svazek obcí do jednoho měsíce ode dne, kdy změna nastala”*, tedy typicky měsíc ode dne jednání orgánu svazku, který předmětnou změnu schválil.

Obsah a forma žádosti

Žádost musí v první řadě splňovat obecné požadavky podání dle § 37 správního řádu, tedy identifikaci navrhovatele (viz výše) a příslušného krajského úřadu a dále konkrétní návrhy změn zápisu v rejstříku svazků. Další specifika obsahu žádosti vyplývají z relevantních ustanovení zákona o obcích. Obsahem návrhu by měla být výslovná žádost o přiznání postavení společenství obcí a zápis této změny do rejstříku svazků.

Do rejstříku svazků obcí se zapisuje:

1. název
2. sídlo svazku obcí
3. IČO
4. předmět činnosti svazku obcí
5. orgány, kterými svazek obcí jedná (statutární orgán)
6. jméno, příjmení a adresa bydliště osob vykonávajících působnost statutárního orgánu a údaje o dni vzniku nebo zániku jejich funkce
7. způsob jednání svazku navenek
8. den vzniku svazku obcí, případně den jeho zrušení s uvedením právního důvodu a den jeho zániku (výmazu)

V případě společenství obcí dále:

1. údaj o postavení svazku obcí jako společenství obcí, den nabytí tohoto postavení a den zániku tohoto postavení.
2. seznam členských obcí obsahující: název obce, IČO, údaj o dni vzniku a zániku členství

V případě transformace svazku na společenství obcí tedy nebude předmětem návrhu pouze žádost o přiznání postavení společenství obcí, ale také žádost o zapsání změn, které svazek učinil za účelem splnění zákonných kritérií - zejména změna názvu, případně předmětu činnosti a statutárního orgánu svazku.

Přílohy k návrhu

Zákon stanoví specificky pro žádost o přiznání postavení společenství obcí povinnost přiložit *dokumenty prokazující splnění podmínek podle § 53b*, tedy dokumenty prokazující splnění minimálních územních kritérií. Za splnění této podmínky lze považovat seznam členských obcí obsahující název a IČO členských obcí, datum vzniku a zániku členství (viz zapisované údaje dle § 49 odst. 4 zákona).

V případě prvozápisu bude stejně přílohou smlouva o vytvoření společenství obcí, stanovy a souhlasná usnesení zastupitelstev členských obcí. Nově vznikající subjekt také doloží právní titul k užívání budoucího sídla. Transformaci svazku budou přílohou vždy stanovy a právní titul k jejich změně (viz kapitola 3.A.).

Přílohy k návrhu	
Prvozápis	Transformace
<ol style="list-style-type: none">1. Smlouva o vytvoření společenství2. Stanovy3. Souhlas s umístěním sídla4. Seznam členů5. Usnesení zastupitelstev členských obcí	<ol style="list-style-type: none">1. Usnesení nejvyššího orgánu svazku2. Stanovy svazku obcí3. Seznam členů

Rozhodnutí o zápisu

Svazek obcí nabývá postavení společenství obcí dnem nabytí právní moci rozhodnutí krajského úřadu o přiznání postavení společenství obcí. V případě neúplnosti návrhu vyzve krajský úřad navrhovatele v přiměřené lhůtě k doplnění návrhu.

V případě, že navrhovatel nesplní zákonná kritéria pro přiznání postavení společenství obcí, nebo bude žádost neúplná a navrhovatel tyto údaje nedoloží ani ve lhůtě stanovené výzvou, krajský úřad návrh zamítne.

Proti rozhodnutí krajského úřadu se může společenství obcí odvolat prostřednictvím krajského úřadu k Ministerstvu vnitra.

Zákon nestanoví krajskému úřadu lhůtu pro provedení zápisu. Uplatní se tak obecná úprava správního řádu, dle které správní orgán vydá rozhodnutí bezodkladně (§ 71 odst. 1 SŘ). V případě, že to není možné, platí pro vydání rozhodnutí obecná lhůta 30 dní od zahájení řízení, tedy doručení návrhu.

§ 53c

(1) Svazek obcí nabývá postavení společenství obcí dnem nabytí právní moci rozhodnutí krajského úřadu o přiznání postavení společenství obcí. Krajský úřad přizná svazku obcí postavení společenství obcí, jsou-li splněny podmínky stanovené v § 53b a 53d. Do rejstříku svazků obcí se zapíše údaj o postavení svazku obcí jako společenství obcí, den nabytí tohoto postavení a den zániku tohoto postavení. Postavení společenství obcí může svazek obcí nabýt také současně se svým vznikem.

5. Zrušení postavení společenství obcí

Postavení společenství obcí je podmíněno řadou zákonných podmínek, jejichž naplňování se může v čase měnit. Zejména lze předpokládat změny v počtu členských obcí, v ojedinělých případech změny v hranicích správních obvodů ORP, případně změny celkového počtu obcí ve správním obvodu ORP.

Novela zákona o obcích definuje vedle podmínek vzniku společenství obcí explicitně také proces odebrání tohoto statusu, konkrétně lze nalézt tuto úpravu v ustanovení § 53f obecního zřízení. Krajský úřad rozhodne o zrušení postavení společenství obcí na návrh společenství obcí. K podání návrhu může dojít na čistě dobrovolné bázi, resp. na základě rozhodnutí nejvyššího orgánu společenství, tj. shromáždění starostů. Zároveň však zákon ukládá společenství obligatorní podání návrhu při splnění zákonných podmínek, resp. dlouhodobém neplnění podmínek pro vznik společenství (viz § 53b odst. 1 až 3), a to po dobu 6 měsíců. Zákonodárce tímto krokem určil společenství přiměřenou lhůtu pro nápravu stavu. V situaci, kdy dojde např. k poklesu počtu členských obcí společenství, má společenství prakticky 6 měsíců na to oslovit a přijmout nové členy, případně přimět “opouštějící” obec k revokaci předmětného usnesení jejích orgánů. Tento manipulační prostor je ale fakticky ještě delší. Po uplynutí šestiměsíční doby, po kterou společenství nespĺňuje zákonné podmínky, je společenství uložena povinnost nejdéle ve lhůtě 30 dnů podat krajskému úřadu návrh na zrušení postavení společenství obcí. V případě, že společenství návrh ve stanovené lhůtě nepodá, vyzve

jej krajský úřad k nápravě a stanoví lhůtu minimálně v délce dalších 6 měsíců. Fakticky tak zákon poskytuje společenství k nápravě lhůtu nejméně 13 měsíců.

Proti rozhodnutí krajského úřadu se může společenství obcí odvolat. Účastníkem řízení bude pouze dotčené společenství obcí. Opis rozhodnutí zašle krajský úřad Ministerstvu vnitra.

§ 53f

Krajský úřad rozhodne o zrušení postavení společenství obcí na návrh společenství obcí. Nesplňuje-li společenství obcí některou z podmínek stanovených v § 53b odst. 1 až 3 po dobu 6 měsíců, je povinno do 30 dnů od uplynutí této doby podat krajskému úřadu návrh na zrušení postavení společenství obcí. Nesplní-li společenství obcí povinnost podle věty druhé, vyzve krajský úřad společenství obcí ke splnění podmínek stanovených v § 53b odst. 1 až 3 ve lhůtě alespoň 6 měsíců, a není-li ve stanovené lhůtě náprava zjednána, rozhodne o zrušení postavení společenství obcí i bez návrhu. Krajský úřad současně rozhodne o změně názvu svazku obcí tak, aby neobsahoval označení podle § 53c odst. 4. Opis rozhodnutí podle věty první nebo třetí zašle krajský úřad Ministerstvu vnitra. Krajský úřad zaznamená v rejstříku svazků obcí údaj o zrušení postavení společenství obcí a změnu názvu společenství obcí.

Zrušením postavení společenství obcí svazek obcí nezaniká. Nabytím právní moci rozhodnutí o zrušení postavení společenství obcí zůstává tento subjekt běžným svazkem obcí dle § 49 zákona o obcích. Svazku obcí ze zákona implicitně vyplývá povinnost uvést stanovy svazku do souladu s obecnými zákonnými požadavky na svazek obcí. Úprava vnitřní organizace společenství (§ 53d) by měla v zásadě vždy odpovídat podstatně volnější úpravě vnitřní organizace (dobrovolných) svazků (§ 50 odst. 2 a 3). Nesoulad může nastat v předmětu činnosti, bude-li obsahovat např. společný výkon správních činností, k čemuž již svazek oproti společenství nebude oprávněn.

Přílohy

1. Vzor žádosti o zápis vzniku společenství obcí do rejstříku svazků obcí (prvozápis společenství obcí)
2. Vzor žádosti o přiznání postavení společenství obcí (transformace existujícího DSO na společenství obcí)
3. Vzor stanov společenství obcí